बोर्ड प्रश्नपत्रिका : मार्च २०१८

इतिहास व राज्यशास्त्र

वेळ: 2 तास **एकूण गुण : 40**

सूचना:

i. सर्व प्रश्न सोडवणे आवश्यक आहेत.

ii. उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवतात.

iii. **१ ते ५** प्रश्न इतिहास व **६ ते ९** प्रश्न राज्यशास्त्र या विषयावरील आहेत.

प्र.१. अ. कंसात दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा व उत्तरपत्रिकेत लिहा (कोणतेही तीन). [3]

१. संयुक्त राष्ट्रसंघटनेचे आंतरराष्ट्रीय न्यायालय हॉलंडमधील __________ या शहरात आहे.
(न्यूयॉर्क, अंकारा, हेग)

२. धारासना सत्याग्रहाचे नेतृत्व __________ यांनी केले. (सरोजिनी नायडू, कस्तुरबा गांधी, मादाम कामा)

३. __________ च्या तहानुसार हाँगकाँग बेट इंग्रजांना मिळाले. (पेकिंग, नानकिंग, कानागावा)

ब. ‘अ’ स्तंभातील घटकांशी ‘ब’स्तंभातील घटकांबरोबर योग्य जोड्या लावा. [3]

	‘अ’ स्तंभ		**‘ब’ स्तंभ**
१.	मंगोपार्क	अ.	भारतीय परमसंगणकाचे निर्माते
२.	डॉ. विजय भटकर	ब.	अमेरिकन राष्ट्राध्यक्ष – १४ कलमे घोषित
३.	वुड्रो विल्सन	क.	युरोपातील धाडसी प्रवाशी
		ड.	कम्युनिस्ट मॅनिफेस्टो

प्र.२. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी २५ ते ३० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन). [4]

१. आक्रमक राष्ट्रवाद म्हणजे काय ते स्पष्ट करा.

२. युरोपियनांच्या सहवासामुळे आशिया खंडातील लोकांना कोणत्या विचारसरणीची जाणीव झाली?

३. आर्थिक साम्राज्यवाद म्हणजे काय?

प्र.३. खालील विधानांची कारणे प्रत्येकी २५ ते ३० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन). [4]

१. पहिल्या महायुद्धानंतर युरोपातील अनेक राष्ट्रांमधील लोकशाही राष्ट्रे कोलमडू लागली.

२. आफ्रिका खंडात निर्वसाहतीकरणाची प्रक्रिया उशिरा सुरू झाली.

३. चीनचे विभाजन झाले नाही.

प्र.४. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ४० ते ५० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन). **[6]**

१. साम्राज्यवादाचे कोणतेही तीन अनिष्ट परिणाम लिहा.

२. 'रक्तरंजित रविवार' बद्दलची माहिती लिहा.

३. जागतिकीकरणाचे तोटे लिहा.

प्र.५. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी ६० ते ८० शब्दांत लिहा (कोणतेही दोन): **[8]**

१. रशियन राज्यक्रांतीचे महत्त्व स्पष्ट करा.

२. खालील मुद्द्यांच्या आधारे दुसऱ्या महायुद्धाचे परिणाम लिहा.

   १. प्रचंड जीवित व वित्त हानी

   २. आर्थिक परिणाम

   ३. साम्राज्यवादाच्या ऱ्हासास सुरुवात

   ४. संयुक्त राष्ट्रसंघटनेची स्थापना

३. शीतयुद्धाची कारणे थोडक्यात लिहा.

प्र.६. कंसात दिलेल्या पर्यायांपैकी योग्य पर्याय निवडून विधाने पूर्ण करा. **[3]**

१. भारतात ________ प्रकारची लोकशाही आहे. (प्रत्यक्ष, अप्रत्यक्ष, अध्यक्षीय, मिश्र)

२. भाषेच्या बाबतीत ________ हा देश एकसंध आहे. (भारत, स्वित्झर्लंड, चीन, श्रीलंका)

३. ________ हा लोकशाही व्यवस्थेचा गाभा असतो. (लोक, प्रतिनिधी, पंतप्रधान, लोकसहभाग)

प्र.७. खालील प्रश्नांची उत्तरे प्रत्येकी एका वाक्यात लिहा (कोणतेही तीन). **[3]**

१. प्रत्यावाहन म्हणजे काय?

२. राज्यस्तरीय किंवा प्रादेशिक पक्ष म्हणजे काय?

३. संघराज्य पद्धत म्हणजे काय?

४. प्रादेशिक विषमता म्हणजे काय?

५. सत्ताधारी आणि विरोधी पक्षातील फरक सांगा.

प्र.८. खालील विधाने चूक की बरोबर ते सकारण स्पष्ट करा (कोणतेही दोन). **[4]**

१. भारतात कायद्याचा प्रस्ताव मांडण्याची जबाबदारी कायदेमंडळाकडे आहे.

२. समान राजकीय भूमिका असलेले लोक राजकीय पक्ष स्थापन करतात.

३. जनतेचा पुढाकार लोकशाही कमकुवत बनवतो.

प्र.९. खालीलपैकी कोणत्याही एका प्रश्नाचे उत्तर २५ ते ३० शब्दांत लिहा **[2]**

१. लोकशाहीपुढील प्रश्नांचे दुहेरी स्वरूप स्पष्ट करा.

२. विविध धर्मांचे लोक शांततेने व सलोख्याने राहावेत म्हणून काय उपाय केले जातात?